

vima, posebice glede razlikovanja duhova. Nažalost, djelo je tiskano tek nakon tristo godina od njegove smrti. Petar Favre se na pisanje svojih uspomena dao ne samo iz zahvalnosti prema milostima koje je od Boga primio, nego je želio da to koristi i onima koje je vodio, da sami uoče Božje djelovanje u svojem životu. Bilo je to 15. lipnja 1542. godine, kada je u njega ušla posebna želja da počne pisati neke duhovne milosti, što je do tada izostavljao zbog samog nemara i lijenosti, kako napominje na početku *Ispovijesti*. Tako će tijekom godina apostolskoga života brižljivo približiti sva velika razdoblja svojega života.

Prve stranice *Ispovijesti*, koje P. Favre posvećuje obnavljanju uspomena na stanja svojega djetinjeg i mladenačkog duha, ubrajaju se među najljepše psihološke opise koje poznaje književnost. Veoma obzirno otkriva svoju vlastitu čudnasklonu zabavama i rasonodama, koje su u takvoj dobi za većinu mladića pravi izazov. Njegovo neumorno naviještanje Radosne vijesti po čitavoj Europi daju naslutiti da je P. Favre svoj duhovni život sjedinio sa svojom službom; on je jednostavno kontemplativan u apostolatu. Vrlo je poduzetan, pokretan i tankoćutan, osobito kad je riječ o njegovom saobraćanju s ljudima. Na poseban se način ta blagost očituje u činjenici što je P. Favre bio »najprikladniji da održava dodire s protestantima, jer on nije tip koji bi se s njima prepirao duhom prigovaranja i razdraživanja«. Njegove upute onomu koji se želi približiti odijeljenoj braći mogu i danas vrlo dobro pripomoći u ekumenskim nastojanjima. I iz tog razloga *Ispovijesti blaženoga Petra Favrea*, po općem mñnjenju, sadrže skup duhovnih vrjednota za kojima naš naraštaj traga. P. Favre i danas može nemalo pomoći kršćanskoj duhovnosti, kao i obogaćivanju naše kulturne javnosti.

U ovoj recenziji valjalo bi spomenuti i pitanje prijevoda samoga naslova djela. Naslov izvornika je *Memoriale Petri Fabri*. Smatram da bi za termin 'memoria-

le' prikladniji prijevod bio 'uspomene' ili 'sjećanja', iz razloga što je termin 'ispovijesti' postao terminus technicus za *Ispovijesti sv. Augustina*; naime može doći do miješanja ovih dvaju djela. S druge strane, iako je razlika skoro neznatna, ispovijesti bi podrazumijevale otvoreno i iskreno priznavanje nečega, pa i osobnih pogrešaka, dok bi *Ispovijesti blaženoga Petra Favrea* bile zapravo sjećanja na postupni rast u Bogu. Valjalo je također pripaziti da se pri citiranju *Ispovijesti blaženoga Petra Favrea* uzima cjelovit naslov djela u bilješkama, ili pak da se termin 'ispovijesti' stavi u *Kratice* koje se nalaze na kraju knjige, a to opet iz gore navedenog razloga. Na kraju knjige se također donosi *Bibliografija* koja daje obavijest o djelima ili člancima koji se navode u prijevodu ili u bilješkama, te *Kazalo predmeta i imena* koje čitatelju mogu pripomoći u traženju područja koja ga posebno zanimaju.

Ove sitne primjedbe nikako ne mogu zasjeniti ovo djelo, koje je pravi dragulj za razumijevanje katoličke mistike te siguran putokaz za napredovanje u osobnome duhovnom životu. *Ispovijesti blaženoga Petra Favrea* nukaju čitatelja na traženje u svojem vlastitom životu Kristove blizine, koja se otkriva te osjeća sa živom vjerom i djelatnom ljubavlju. U tom otkrivanju ovo djelo može imati nezaobilaznu ulogu.

Damir Kočić

*Budućnost hrvatskih katoličkih misija u Europi*, Zbornik, Hrvatski dušobrižnički ured, Frankfurt na Majni, 2006, 130 str.

Ovih je dana izišao sedmi po redu zbornik radova s godišnjih pastoralnih skupova pastoralnih djelatnika iz hrvatskih katoličkih misija u Zapadnoj Europi, koje već godinama uspješno organizira Hrvatski dušobrižnički ured iz Frankfurta. Zbornik sadrži predavanja s pa-

storalnog skupa održanog od 10. do 13. listopada prošle godine u Freisingu.

U svojim su izvješćima delegati fra Josip Bebić za Njemačku, mons. Stjepan Biletić za skandinavske zemlje, o. Mato Antunović za Francusku, fra Marko Prpa za Sloveniju i dr. fra Šimun Šito Ćorić za Švicarsku posebno upozorili na probleme s kojima se pastoralni djelatnici danas suočavaju u pojedinim zemljama.

Objavljena su također i predavanja predsjednika Paneuropske unije u Njemačkoj i Člana Europskog parlamenta Bernda Poselta o budućnosti Hrvatske u Europi, ravnatelja dušobrižništva za katolike drugih materinskih jezika Njemačke biskupske konferencije mons. Wolfganga Wiehlea o materinskim zajednicama u Njemačkoj između danas i sutra, ministra savjetnika u Veleposlanstvu RH u Berlinu Slavka Novokmeta o izvanpastoralnim djelatnostima hrvatskih katoličkih misija i suradnji s institucijama hrvatske države, te predavanje mr. Pere Ivana Grgića pod nazivom »Usret budućnosti Hrvatske inozemne pastve«.

Potaknuti su odgovorni u domovinskoj Crkvi da zauzetije pruže svekoliku pomoć hrvatskim katoličkim misijama u Europi, pa i u svijetu, i to, kako se u priopćenju kaže, zbog novonastale situacije — prestrukturiranja duhovne skrbi za katolike drugih materinskih jezika u SR Njemačkom, kao i zbog problema koji proizlaze iz starosne dobi hrvatskih pastoralnih djelatnika u Zapadnoj Europi.

»Ako se samo letimice pogleda što je hrvatska inozemna pastva tijekom proteklih sto do sto dvadeset godina učinila za Hrvate katolike izvan domovine, onda je to nemjerljiv rad. A za to su najviše zaslužni samo pastoralni radnici na terenu. Koliko god taj rad bio manjkav i nedovoljan, nedovoljno sustavan, slabo podupiran i koordiniran iz domovine. Ono što je kroz pastoralno djelovanje većine naših misionara prosijavalo, jest njihova ljubav za Krista i Crkvu te da su imali sr-

ce i dušu za svoj hrvatski narod i svoju domovinu. Ne bude li toga ubuduće, slabo će pomoći svi programi i strukture. Međutim krivo bi bilo ne ići u korak s vremenom, tražiti bolje putove, koristiti nove mogućosti, mijenjati stare, loše navike. Službena Crkva može i mora na tom području više učiniti, a ne samo od vremena do vremena poslati jednog ili drugog misionara. Oдавno se spominje potreba određene pripreve svećenika za odlazak među iseljenike, ali se od spominjanja godinama nije dalje maklo. Ne vjerujem da se s malo volje ne bi moglo dogovoriti o načelima i načinima neke, barem za početak, minimalne pripreve. Prije toga ili paralelno s tim bi se u obrazovnim i odgojnim institucijama trebalo poraditi na posredovanju temeljnih i bitnih informacija i znanja koje su vezane za problematiku i potrebe selilaca i ljudi u pokretu sadašnjim naraštajima koji se školuju. Ti bi se sadržaji mogli prilagođavati i u određenom kraćem vremenu prenijeti onima koji imaju volju i koji žele poći među iseljenike. U ovaj bi projekt svakako trebalo uzeti u obzir mogućnosti redovnika i redovnica, ali također i laika«, ističe u svome predavanju mr. Grgić.

Poznato je da Crkva u Europi, kaže delegat o. Bebić u predgovoru zbornika, prolazi kroz razdoblje dubokih društvenih, gospodarskih, političkih, etičkih i kulturoloških promjena i srazova. »Te se promjene dotiču i crkvenih zajednica doseljenih vjernika. Odgovorni u Crkvi ulažu velike napore i znanje u pronalaženje novih oblika pastoralnog djelovanja u župnim zajednicama. Dok s jedne strane s ponosom i zahvalom gledamo na povijest hrvatskih misija, njihovo nastajanje, na djelovanje i plodove, koje su vjernici i mjesna Crkva od njih imali, s druge strane s bolom u duši doživljavamo njihovo zatvaranje. U našim rukama leži velika suodgovornost za naše misije i ono što svaki od nas može učiniti za njihov boljitak, za buduće naraštaje, treba

učiniti sada. Sutra će biti kasno što činiti za njihovo postojanje.«

Predavači su u svojim izlaganjima nastojali prikazati, svaki na svojem području, aktualnu sliku naših zajednica i iznijeti prijedloge za njihov opstanak te su tako čitateljima pokušali približiti aktualno stanje i djelovanje u hrvatskim katoličkim misijama u Zapadnoj Europi. Stoga zbornik može biti koristan svima koje zanima ta važna i nezaobilazna tematika djelovanja Hrvata katolika u Zapadnoj Europi. U svome idejnom rješenju naslovnice autorica Romana Kašaj je upravo to i željela istaknuti.

*Adolf Polegubić*

Neda Hrčko, *Obična neobičnost*, KS, Zagreb, 2006, 270 str.

Dvije godine nakon smrti neuropsihijatrice prim. dr. Nede Hrčko mons. Vladimir Stanković i fra Augustin Zdravko Kordić izabrali su, složili i priredili dijelove iz njezine autentične pismene ostavštine. To je njezin mladenački dnevnik kome je ona povjeravala doživljaje svoga bogatoga vjerničkoga nutarnjega duhovnog života; to je njena autobiografija s pojedinostima iz njena svjetovnog života; to su pisma njena duhovnog vođe

fra Ante Antića o njenom duhovnom životu.

Knjiga je slika njene duhovne i svjetovne stvarnosti, objavljena kako bi čitatelju ulila životnu hrabrost i bila duhovni poticaj i pomoć kršćanima koji je pročitaju. Kad neki ljudi otkriju neku tajnu svoga života, kao Neda, tek tada uočavamo kako je život složena stvarnost, ali i shvaćamo da je život proživljen u srcu i u duši mnogo bogatiji, kako je u predgovoru knjizi sažeto proniknuo nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić. Dr. Neda Hrčko bila je svjetovni laik; pokazala je da se unatoč ljudskoj slabosti može — nastojanjima, trudom i nadasve Božjom milošću — povezati vjersko uvjerenje s visokom kulturom i intelektualnom i liječničkom izobrazbom, da posudim neke misli mons. o. Valentina Požića, pomoćnog biskupa zagrebačkoga, o bl. Ivanu Merzu, i da te misli primijenim na ocjenu osobnosti Nede Hrčko na temelju riječi koje su ustvari iz njene knjige. I jedno njezino zapažanje za sve ljude: »Čitav je život zapravo samo jedna utrka u kojoj oni koji se najviše žure zaboravljaju na bitno: na mirno, promišljeno, bezgranično i posvemašnje predanje Bogu.« To je srž poruke iz knjige.

*Ivica Ružička*